

Univerzitetna knjižnica Univerze v Novi Gorici

NAVODILA ZA ODDAJO DEL V RUNG

Resolucija o znanstvenoraziskovalni in inovacijski strategiji Slovenije 2030 (ReZrIS30)¹ raziskovalce zavezuje k ravnanju v skladu z načeli odprte znanosti. Med drugim zahteva, da mora v okviru raziskav, sofinanciranih z javnimi viri v višini >50%, **izvajalec znanstvenoraziskovalne dejavnosti zagotoviti odprt dostop do vseh recenziranih znanstvenih objav** (tipologija 1xx in 2xx) v elektronski ali tiskani obliki **in raziskovalnih podatkov** ter drugih rezultatov raziskav.

1. Oddaja recenziranih znanstvenih objav

V RUNG je potrebno oddati vse recenzirane znanstvene objave (tipologija 1xx in 2xx) v elektronski ali tiskani obliki (dela v tiskani obliki digitaliziramo). Objaviti je potrebno odprtodostopne objavljene publikacije (angl. Version of Record - VoR) ali recenzirane rokopise (Author Accepted Manuscript – AAM). V noveli Zakona o znanstvenoraziskovalni in inovacijski dejavnosti je vključena tudi pravica do sekundarnega publiciranja (uporablja se v izjemnih primerih, ko objava na založnikovi spletni strani ni objavljena v odprtem dostopu).²

Pri tem velja, da:

- je recenzirane znanstvene objave potrebno v odprtem dostopu shraniti v **zaupanja vrednem repozitoriju**³,
- izbrati je potrebno **avtorske licence** skladne z načeli odprte znanosti⁴,
- na publikaciji in v repozitoriju je potrebno navesti **projekte in financerje**⁵,
- v repozitorij je potrebno navesti podatke o **stroških objave**.⁶

[Digitalni repozitorij dCOBISS](#) je izpostavljen kot orodje za spremljanje in analitiko odprtega dostopa do znanstvenih objav in bo usklajen z [Monitorjem odprte znanosti](#), zato morajo knjižnice nekatere zgoraj zahtevane podatke vnesti v dCOBISS. Do uskladitve repozitorija UNG z dCOBISS je potrebno po oddaji dela v repozitorij poslati na e-naslov library@ung.si še izpolnjen obrazec: **Obrazec za oddajo recenziranih znanstvenih publikacij v RUNG**.

¹[Resolucija o znanstvenoraziskovalni in inovacijski strategiji Slovenije 2030 \(ReZrIS30\)](#), [Nacionalna strategija intelektualne lastnine do leta 2030](#), [Načrt razvoja raziskovalne infrastrukture 2030](#), [Zakon o znanstvenoraziskovalni in inovacijski dejavnosti \(ZZrID\)](#), [Zakon o varstvu osebnih podatkov](#), [Zakon o dostopu do informacij javnega značaja](#), [Uredba o izvajanju znanstvenoraziskovalnega dela v skladu z načeli odprte znanosti \(Uradni list RS, št. 39/25\)](#), [Akcijski načrt za izvedbo Ukrepa 6.2: Odprta znanost za izboljšanje kakovosti, učinkovitosti in odzivnosti raziskav v okviru Resolucije o znanstvenoraziskovalni inovacijski strategiji Slovenije 2030](#), [Pravilnik o pogojih za izvajanje knjižnične javne službe](#)

²V primeru objave oz. dajanja na voljo javnosti avtorskega dela v javnem repozitoriju po 6. in 7. odstavku 41. člena [Zakona o znanstvenoraziskovalni in inovacijski dejavnosti \(ZZrID\)](#) se tam lahko odloži ali AAM ali VoR, ki je sicer dostopna naročnikom na založnikovi spletni strani ali digitalizirana verzija natisnjene objave. Ta možnost se lahko uporabi samo:

1. če je delo nastalo v okviru projekta, sofinanciranega iz slovenskih ali EU javnih sredstev
2. če je financer projekta nedvoumno naveden v viru samem.

Tak digitalni objekt je v repozitorij odložen v prostem dostopu (brez licence).

Kljub pravici do sekundarne objave iz 6. in 7. odstavka 41. člena ZZrID avtorjem svetujemo, da že ob oddaji rokopisa založnika obvestijo, da je avtorsko delo nastalo na podlagi raziskave, sofinancirane z javnimi viri, zato morajo v skladu z ZZrID in Uredbo o izvajanju znanstvenoraziskovalnega dela v skladu z načeli odprte znanosti ter zahtevami financerja zagotoviti odprt dostop do rezultatov raziskav in lahko materialne avtorske pravice na tem avtorskem delu prenašajo naprej na tretje osebe (založnika) le neizključno.

³[Merila za opredelitev zaupanja vrednih repozitorijev in seznam ARIS](#)

⁴ Avtorske licence skladne z načeli odprte znanosti so CC BY, CC BY-SA ali njima enakovredne. Za monografije lahko avtorji uporabijo tudi CC BY-NC, CC BY-ND ali njima enakovredne. Metapodatki morajo biti javno objavljeni z licenco CC0 ali CC BY. Kadar na raziskovalnih podatkih in drugih rezultatih raziskav nastanejo avtorske pravice, lahko avtorji uporabijo CC BY ali CC BY-SA.

⁵ Podatki o projektih morajo biti navedeni na objavljeni publikaciji, sicer jih ne vpisujemo. Če avtor za vpis sporoči več projektov in financerjev, kot jih je navedenih v objavljeni publikaciji, mora prositi založnika za dopolnitev v publikaciji. Po objavljeni novi verziji jih popišemo v RUNG in dCobiss. Če gre pri navedbi projekta za očitno napako, vnesemo pravilni podatek. Avtorju svetujemo, da pri založniku zahteva popravek. Če je v objavi navedenih zelo veliko projektov/financerjev, je obvezno vnesti vsaj navedene projekte ARIS in EC in vse projekte, pri katerih sodelujejo avtorji zaposleni v slovenskih JRO.

⁶ Vnesemo samo strošek plačila objave in ne drugih stroškov (npr. lektoriranje, postavitve objave). Vnesemo vrednost računa v valuti EUR brez DDV. Če je bil račun plačan v tuji valuti, se iz računovodstva pridobi znesek o izvedenem znesku plačila v EUR. Podatek izpolni knjižnica, katere ustanova je krila stroške objave. Če je strošek krilo več slovenskih ustanov, vsaka ustanova popiše svoj prispevek.

V obrazcu je potrebno odgovoriti je na vprašanja:

- Ali objava temelji na raziskovalnih podatkih?⁷
- Ali objava temelji na raziskovalnih podatkih, ustvarjenih na kateri koli slovenski JRO?⁸
- Ali so raziskovalni podatki objavljeni in opremljeni s PID (enolični trajni identifikator digitalnega objekta, npr. DOI, Handle ...)?⁹
- Kateri članki/monografije so nastali na podlagi raziskovalnih podatkov?

2. Oddaja raziskovalnih podatkov

Avtorji morajo v odprtem dostopu objaviti tudi raziskovalne podatke ter druge rezultate raziskav (programska oprema, druge vrste rezultatov raziskav v digitalni obliki), ki so nastali v okviru raziskav, sofinanciranih z javnimi viri, najmanj v višini najmanj 50%.

Avtorji morajo:

- pripraviti načrt ravnanja z raziskovalnimi podatki (NRRP),
- podatke pripraviti v priporočenih formatih (neodvisno od programske opreme in računalniških platform),
- posebno pozornost je potrebno nameniti varovanju osebnih podatkov,
- ker morajo biti podatki ponovno uporabni (princip FAIR), je potrebno priložiti besedilno datoteko (README.txt) z informacijami o digitalnem objektu - osnovnim opisom raziskovalnih podatkov in strukture map z datotekami. Opis naj bo razumljiv strokovnjakom z istega raziskovalnega področja, da bodo znali podatke ponovno uporabiti brez pomoči njihovih avtorjev.

Če so raziskovalni podatki že shranjeni v enem od repozitorijev (ne v RUNG; npr. [CLARIN.SI](#), [Zenodo](#), [Inspire-HEP](#) ...), je potrebno izpolniti samo Obrazec za oddajo raziskovalnih podatkov v RUNG.

Ko shranimo raziskovalne podatke v RUNG, moramo obvezno izpolniti polja:

- naslov raziskovalnih podatkov v slovenščini ali angleščini;
- podnaslov v slovenščini ali angleščini (npr. raziskovalni podatki projekta/research data from the project; raziskovalni podatki, obravnavani v doktorskem delu/research data underlying the doctoral dissertation; raziskovalni podatki, obravnavani v članku/research data underlying the article ...);
- povzetek v slovenščini ali angleščini;
- ključne besede v slovenščini ali angleščini;
- tipologija: 2.20;
- avtorstvo (imena raziskovalcev, ki so jih ustvarili/zbrali);
- leto nastanka/zbiranja raziskovalnih podatkov;
- navedemo licenco CC BY ali CC BY-SA;
- navedemo podatke o financerjih in projektih, v okviru katerih so bili raziskovalni podatki ustvarjeni/zbrani;
- navedemo metode zbiranja podatkov.

Ker slovenski repozitoriji še niso usklajeni z dCOBISS, je potrebno po oddaji raziskovalnih podatkov v repozitorij RUNG poslati na e-naslov library@ung.si še izpolnjen obrazec: **Obrazec za oddajo raziskovalnih podatkov v RUNG.**

⁷ Definicija raziskovalnih podatkov ni enotno razumljena med vedami. Če so podatki citirani ali omenjeni v članku (razdelek Data Availability), je to podatek, da so raziskovalni podatki podlaga za objavo. Med raziskovalne podatke ne štejemo miselnih procesov, pregledov literature in rabe sekundarnih podatkov (npr. arhivski podatki, statistični podatki). Terminološki slovar odprte znanosti definira raziskovalne podatke kot "podatke, pridobljene z različnimi metodami, ki služijo za spoznavanje, preverjanje ali potrditev hipotez ter izpeljavo in predstavitev spoznanj."

⁸ Pri tem vprašanju ni pomembno ali so podatki objavljeni, niti ali gre za prvo ali ponovno uporabo podatkov. Pomembno je, da so nastali v okviru javne raziskovalne organizacije (JRO) kamor spadajo: [javni raziskovalni zavodi](#), univerze, samostojni visokošolski zavodi, ki jih je ustanovila Republika Slovenija.

⁹ Če so podatki opremljeni s PID, so objavljeni na spletu. Pri vnosu tega podatka za zapis s tipologijo 2.20 se moramo zavedati, da odprt dostop do raziskovalnih podatkov ni obvezen, saj so lahko raziskovalni podatki tudi utemeljeno nedostopni (embargo, omejen dostop, trajno nedostopni). Pri vnosu tega podatka za preostale vrste del (razen 2.20) je pomembno, da so raziskovalni podatki navedeni, opisani ali citirani v objavi, **objavljeni samostojno**. Kot samostojna objava se razume objava v področnem ali drugem repozitoriju in s samostojno oznako PID. Običajno so uporabljeni raziskovalni podatki, navedeni v posebnem razdelku (npr. Data availability) ali pa citirani med viri. Med objavljene raziskovalne podatke ne uvrščamo objav priloženih datotek (npr. 'Supplementary data', 'Supplementary file'), ki so na isti povezavi in istem PID-u kot objava sama.